

HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-02/23-01/135

URBROJ: 65-23-8

Zagreb, 7. prosinca 2023.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članaka 178. i 192. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem ***Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doplatku za djecu***, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela Vlada Republike Hrvatske, aktom od 7. prosinca 2023. godine.

Za svoju predstavnicu, koja će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila državnu tajnicu Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade Željku Josić, dr. med.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/23-01/97
URBROJ: 50301-04/25-23-6

Zagreb, 7. prosinca 2023.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doplatku za djecu

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 85/10. - pročišćeni tekst i 5/14. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i članka 172. u vezi s člankom 190. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 123/20. i 86/23. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), Vlada Republike Hrvatske podnosi Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doplatku za djecu.

Za svoju predstavnicu, koja će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila državnu tajnicu Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade Željku Josić, dr. med.

3
PREDSJEDNIK

mr. sc. Andrej Plenković

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O DOPLATKU ZA DJECU

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DOPLATKU ZA DJECU

Članak 1.

U Zakonu o doplatku za djecu („Narodne novine“, br. 94/01., 138/06., 107/07., 37/08. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 61/11., 112/12., 82/15. i 58/18.), u članku 3. stavku 1. na kraju rečenice iza riječi: „doplatak“ dodaju se riječi: „i radi namirenja tražbine po osnovi neprispadne isplate doplatka za djecu“.

U stavku 4. riječi: „bračna druga“ zamjenjuju se riječju: „roditelja“.

Iza stavka 4. dodaje se stavak 5. koji glasi:

„(5) Ako roditelji ne postignu sporazum iz stavka 4. ovoga članka, pravo na doplatku za djecu ostvaruje roditelj kod kojeg dijete ima prijavljeno prebivalište.“.

Članak 2.

U članku 6. stavku 1. iza riječi: „roditelj,“ dodaju se riječi: „druga osoba koja na temelju odluke nadležnog tijela ostvaruje roditeljsku skrb,“ a riječi: „čuvanje i odgoj“ zamjenjuju se riječima: „svakodnevnu skrb“.

Članak 3.

Članak 8. mijenja se i glasi:

„Doplatku za djecu pripada za svu djecu koju korisnik stvarno uzdržava, i to:

1. za vlastitu djecu, posvojenu djecu, pastorčad ili djecu za koju ostvaruje roditeljsku skrb temeljem odluke nadležnog tijela
2. za uzdržavanu unučad u skladu s propisom kojim se uređuju obiteljski odnosi i
3. za djecu koja su povjerena na svakodnevnu skrb skrbniku, udomiteljskoj obitelji ili drugim osobama.“.

Članak 4.

U članku 10. iza stavka 6. dodaje se stavak 7. koji glasi:

„(7) Iznimno od odredbe stavka 2. ovoga članka, za dijete koje se školuje u skladu s propisima o školovanju djece s teškoćama u razvoju, doplatku za djecu pripada i nakon navršene životne dobi iz stavka 2. ovoga članka, a najduže do 21. godine života.“.

Članak 5.

Članak 13. mijenja se i glasi:

„Doplatak za djecu ne pripada za vrijeme dok je djetetu u cijelosti na teret sredstava iz državnog proračuna, odnosno proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, priznata usluga smještaja tijekom svih dana u tjednu ili organiziranog stanovanja u ustanovi prema posebnim propisima.“.

Članak 6.

Članak 15. mijenja se i glasi:

„(1) Stupanjem djeteta u brak, prestaje pravo na doplatak za djecu za to dijete.

(2) Ako brak djeteta iz stavka 1. ovoga članka bude razveden, korisnik može ostvariti pravo na doplatak za djecu za to dijete ako su ispunjeni uvjeti propisani ovim Zakonom.“.

Članak 7.

U članku 16. točki 1. broj: „70“ zamjenjuje se brojem: „140“.

Članak 8.

Članak 17. mijenja se i glasi:

„(1) Ako ukupni dohodak po članu kućanstva korisnika mjesečno ne prelazi 20 % proračunske osnovice, korisniku pripada doplatak za djecu u visini od 14 % proračunske osnovice, po djetetu.

(2) Ako je ukupni dohodak po članu kućanstva korisnika mjesečno iznad 20 % do 40 % proračunske osnovice, korisniku pripada doplatak za djecu u visini od 12,5 % proračunske osnovice, po djetetu.

(3) Ako je ukupni dohodak po članu kućanstva korisnika mjesečno iznad 40 % do 60 % proračunske osnovice, korisniku pripada doplatak za djecu u visini od 11 % proračunske osnovice, po djetetu.

(4) Ako je ukupni dohodak po članu kućanstva korisnika mjesečno iznad 60 % do 100 % proračunske osnovice, korisniku pripada doplatak za djecu u visini od 9 % proračunske osnovice, po djetetu.

(5) Ako je ukupni dohodak po članu kućanstva korisnika mjesečno iznad 100 % do 140 % proračunske osnovice, korisniku pripada doplatak za djecu u visini od 7 % proračunske osnovice, po djetetu.“.

Članak 9.

U članku 18. riječi: „500,00 kuna“ zamjenjuju se riječima: „66,36 eura“.

Članak 10.

U članku 21. stavku 1. iza riječi: „poslovna sposobnost“ dodaju se riječi: „ili su lišeni prava na roditeljsku skrb ili su lišeni poslovne sposobnosti u odnosu na roditeljsku skrb“.

U stavku 2. iza riječi: „poslovna sposobnost“ dodaju se riječi: „ili je lišen prava na roditeljsku skrb ili je lišen poslovne sposobnosti u odnosu na roditeljsku skrb“.

Članak 11.

U članku 24. stavak 1. mijenja se i glasi:

„(1) O pravu na doplatku za djecu rješava u prvom stupnju područna ustrojstvena jedinica Zavoda.“.

Iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:

„(2) Zavod može ugovoriti s Hrvatskom poštom obavljanje poslova zaprimanja zahtjeva i dokumentacije u vezi s rješavanjem o pravu na doplatku za djecu.“.

Dosadašnji stavak 2. postaje stavak 3.

Članak 12.

Članak 26. mijenja se i glasi:

„(1) Doplatku za djecu isplaćuje se u mjesečnim svotama i to u tekućem mjesecu za protekli mjesec.

(2) Doplatku za djecu isplaćuje se korisniku na račun za plaćanje u banci.

(3) Doplatku za djecu, koji je isplaćen sukladno stavku 2. ovoga članka nakon smrti korisnika ili djeteta pripada državnom proračunu Republike Hrvatske, a na zahtjev Zavoda banka je ovlaštena i obvezna vratiti ga u roku od osam dana.

(4) Banka ne može vlastita potraživanja namirivati iz sredstava doplatka za djecu.

(5) Ako banka ne vrati sredstva isplaćena sukladno stavku 3. ovoga članka zato što je njima raspolagala neka druga osoba, banka je obvezna na zahtjev Zavoda dati podatke o osobi koja je raspolagala tim sredstvima.“.

Članak 13.

Članak 30. mijenja se i glasi:

„(1) Nadležno tijelo socijalne skrbi dužno je izvijestiti Zavod u roku od 15 dana od saznanja da korisnik doplatku za djecu ne koristi za uzdržavanje i odgoj djece.

(2) Ako se utvrdi da korisnik doplatku za djecu ne koristi za uzdržavanje i odgoj djece, nadležno tijelo socijalne skrbi će donijeti odluku o imenovanju posebnog skrbnika za isplatu doplatka za djecu i o tome izvijestiti Zavod.“.

Članak 14.

U članku 32. stavku 1. riječi: „ministarstvo nadležno za obitelj“ zamjenjuje se riječima: „tijelo državne uprave nadležno za demografiju“.

U stavku 2. riječi: „ministarstvu nadležnom za obitelj“ zamjenjuju se riječima: „tijelu državne uprave nadležnom za demografiju“.

Članak 15.

Naziv poglavlja VII. mijenja se i glasi: „STJECANJE BEZ OSNOVE“.

Članak 16.

Članak 34. mijenja se i glasi:

„(1) Korisnik doplatka za djecu koji je primio doplatka za djecu koji mu ne pripada, dužan ga je na zahtjev Zavoda vratiti Zavodu zbog stjecanja bez osnove (u daljnjem tekstu: nepripadna isplata).

(2) Zavod rješenjem u upravnom postupku po službenoj dužnosti utvrđuje iznos nepripadno isplaćenih sredstava iz stavka 1. ovoga članka i razdoblje na koje se nepripadna isplata odnosi.

(3) Rješenje iz stavka 2. ovoga članka mora sadržavati i rok u kojem korisnik koji je primio nepripadno isplaćena sredstva može dobrovoljno ispuniti obvezu povrata nepripadno isplaćenih sredstava uplatom na račun državnog proračuna.

(4) Rješenje iz stavka 2. ovoga članka je ovršna isprava.

(5) Zavod može potraživanje s osnove nepripadne isplate iz stavka 1. ovoga članka namiriti i prijebijem iz pripadajućih dospjelih, a neisplaćenih svota doplatka za djecu.“.

Članak 17.

Iza članka 34. dodaje se članak 34.a koji glasi:

„Članak 34.a

(1) Pravo Zavoda na utvrđivanje nepripadne isplate i pravo na povrat nepripadne isplate zastarijeva za pet godina računajući od dana kada je zastara počela teći.

(2) Zastara prava na utvrđivanje nepripadne isplate počinje teći prvoga dana nakon isteka godine u kojoj je Zavod saznao za nepripadnu isplatu, odnosno za osobu primatelja nepripadne isplate.

(3) Zastara prava na povrat nepripadne isplate počinje teći od pravomoćnosti rješenja kojim je utvrđena nepripadna isplata.

(4) Tijek zastare prava na utvrđivanje i prava na povrat nepripadne isplate, te prava na naplatu kamata i troškova postupka naplate prekida se svakim službenim aktom Zavoda radi utvrđivanja ili povrata nepripadne isplate te naplate kamata i troškova postupka naplate, a koji je dostavljen obvezniku povrata.

(5) Na nepripadnu isplatu, odnosno stjecanje bez osnove primjenjuju se odgovarajuće odredbe propisa kojim se uređuju obvezni odnosi, ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona.“.

Članak 18.

Naziv poglavlja VIII. mijenja se i glasi: „PREKRŠAJNE ODREDBE“.

Članak 19.

Članak 35. mijenja se i glasi:

„(1) Korisnik doplatka za djecu kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od 130,00 do 1.320,00 eura ako:

1. ostvari pravo na doplatka za djecu na osnovi neistinitih i netočnih podataka (članak 27. stavak 1. i članak 28. stavak 1.)
2. ne prijavi u propisanom roku svaku promjenu koja utječe na gubitak prava na doplatka za djecu ili na smanjenje svote doplatka za djecu (članak 28. stavak 1.).

(2) Odgovorna osoba nadležnoga tijela državne uprave ili tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, javne ustanove, odnosno drugoga nadležnog tijela ili pravne osobe i fizička osoba koja Zavodu uskrati dostavu ili stavljanje na raspolaganje podataka iz članka 30.a stavka 2. ovoga Zakona kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od 190,00 do 660,00 eura.

(3) Banka koja obavlja platni promet u Republici Hrvatskoj kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od 1.300,00 do 13.300,00 eura ako na zahtjev Zavoda ne vrati doplatka za djecu nakon smrti korisnika ili djeteta (članak 26. stavak 3.) ili ako vlastita potraživanja namiruje iz sredstava doplatka za djecu (članak 26. stavak 4.) ili ako na zahtjev Zavoda ne da podatke o drugoj osobi koja je raspolagala sredstvima za doplatka za djecu (članak 26. stavak 5.).

(4) Odgovorna osoba nadležnog tijela socijalne skrbi kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od 190,00 do 660,00 eura ako u propisanom roku ne izvijesti Zavod da korisnik doplatka za djecu ne koristi za uzdržavanje i odgoj djece (članak 30. stavak 1.) ili ako ne donese odluku o imenovanju posebnog skrbnika za isplatu doplatka za djecu i o tome ne izvijesti Zavod (članak 30. stavak 2.).

(5) Ako Zavod utvrdi postojanje osnovane sumnje da je povredom propisa počinjen prekršaj iz stavaka 1. do 4. ovoga članka ovlašten je podnijeti optužni prijedlog za pokretanje prekršajnog postupka.“.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Članak 20.**

(1) Postupci za ostvarivanje prava na doplatak za djecu, pokrenuti do 31. prosinca 2023. koji su u tijeku, dovršit će se prema odredbama Zakona o doplatku za djecu („Narodne novine“, br. 94/01., 138/06., 107/07., 37/08. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 61/11., 112/12., 82/15. i 58/18.).

(2) Zahtjevi za ostvarivanje prava na doplatak za djecu podneseni u razdoblju od 1. siječnja do 29. veljače 2024., riješit će se prema odredbama ovoga Zakona.

(3) U postupcima u kojima je zahtjev za priznanje prava na doplatak za djecu podnesen u roku od 120 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, pravo na doplatak za djecu pod uvjetima iz ovoga Zakona priznat će se od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(4) Korisnicima prava na doplatak za djecu za dijete s oštećenjem zdravlja, ostvarenog prema članku 21. stavku 1. Zakona o doplatku za djecu važećem do 31. prosinca 2023., kojima je Zavod isplaćivao doplatak za djecu do 29. veljače 2024. prema uvjetima propisanim propisom kojim se uređuje inkluzivni dodatak, koji podnesu zahtjev za nastavno ostvarivanje prava na doplatak za djecu, ako ispunjavaju uvjete za priznavanje prava, svota doplatka za djecu će se nakon stupanja na snagu ovoga Zakona odrediti prema članku 7. i 8. ovoga Zakona.

(5) Korisnicima prava na doplatak za djecu za dijete s težim ili teškim invaliditetom, ostvarenog prema članku 22. Zakona o doplatku za djecu važećem do 31. prosinca 2023., koji podnesu zahtjev za nastavno ostvarivanje prava na doplatak za djecu, ako ispunjavaju uvjete za priznavanje prava, svota doplatka za djecu će se odrediti prema članku 7. i 8. ovoga Zakona.

Članak 21.

Ovaj Zakon objavit će se u „Narodnim novinama“, a stupa na snagu 1. ožujka 2024.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI

Doplatak za djecu u Republici Hrvatskoj ima obilježje novčane potpore u svrhu uzdržavanja i odgoja djece. Zakon o doplatku za djecu („Narodne novine“, br. 94/01., 138/06., 107/07., 37/08. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 61/11., 112/12., 82/15. i 58/18.; u daljnjem tekstu: Zakon), u primjeni je od 2001. te se temelji na načelu socijalne osjetljivosti - pružanju potpore korisnicima s uzdržavanom djecom kojima prosječni mjesečni dohodak po članu kućanstva, ostvaren u prethodnoj godini, ne prelazi iznos od 70 % proračunske osnovice (trenutno 309,01 eura). Kako se ostvarenje prava na doplatku za djecu uvjetuje i prosječnim mjesečnim dohotkom po članu kućanstva, Zakonom se priznaje pravo djeteta na određenu socijalnu sigurnost.

U skladu s cenzusnim grupama određene su svote doplatka za djecu, a Zakonom su definirane tri cenzusne grupe i to:

1. grupa - u kojoj prosječni mjesečni dohodak po članu kućanstva ne prelazi 16,33 % proračunske osnovice (72,09 eura), a kojoj se doplatka određuje u iznosu od 39,73 eura, odnosno 9 % proračunske osnovice po djetetu
2. grupa - u kojoj je prosječni mjesečni dohodak po članu kućanstva od 16,34 do 33,66 % proračunske osnovice (72,10 eura - 148,59 eura), a kojoj se doplatka određuje u iznosu od 33,11 eura odnosno 7,5 % proračunske osnovice po djetetu
3. grupa - u kojoj je prosječni mjesečni dohodak po članu kućanstva od 33,67 do 70 % proračunske osnovice (148,60 eura - 309,01 eura), a kojoj se doplatka određuje u iznosu od 26,49 eura odnosno 6 % proračunske osnovice po djetetu.

Nadalje, Zakon definira posebne uvjete i svote doplatka:

- za dijete bez oba roditelja ili za dijete čija su oba roditelja nepoznata ili nepoznatog prebivališta ili potpuno nesposobni za samostalan život i rad ili im je oduzeta poslovna sposobnost, pripadajuća svota doplatka za djecu, određena prema utvrđenom cenzusu, povećava se za 25 % (49,66 eura, 41,39 eura, 33,11 eura)
- za dijete bez jednog roditelja ili za dijete čiji je jedan roditelj nepoznat ili nepoznatog prebivališta ili potpuno nesposoban za samostalan život i rad ili mu je oduzeta poslovna sposobnost, pripadajuća svota doplatka za djecu, određena prema utvrđenom cenzusu, povećava se za 15 % (45,69 eura, 38,08 eura, 30,46 eura)
- za dijete s utvrđenim oštećenjem zdravlja, pripadajuća svota doplatka za djecu, određena prema utvrđenom cenzusu, povećava se za 25 % (49,66 eura, 41,39 eura, 33,11 eura)
- za korisnike koji pravo ostvaruju prema članku 122. Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (za dijete smrtno stradalog ili nestalog hrvatskog branitelja), svota doplatka za dijete iznosi 49,66 eura
- za korisnike koji ostvaruju pravo prema članku 22. Zakona (za dijete s težim ili teškim invaliditetom) svota doplatka za djecu iznosi 110,36 eura.

Kao oblik novčane potpore u svrhu uzdržavanja i odgoja djece, doplatka za djecu je uz visinu dohotka vezan i uz socijalno/zdravstveno stanje djece, odnosno pripadnost određenim

socijalnim grupacijama. Doplatak za djecu, kao izravna mjera poticanja nataliteta značajan je doprinos društva podmirivanju troškova podizanja djece.

Korisniku doplatka za djecu, uz utvrđenu svotu doplatka za djecu, pripada i dodatak za treće i četvrto dijete. To znači da se uz određenu ukupnu svotu doplatka za djecu utvrđenu rješenjem korisniku dodaje 66,36 eura ako ostvaruje pravo na doplatak za troje djece, odnosno 132,72 eura mjesečno ako ostvaruje pravo na doplatak za četvero i više djece, u skladu s člankom 18. Zakona.

Posljednjim izmjenama Zakona koje su stupile na snagu 1. srpnja 2018. (Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doplatku za djecu, „Narodne novine“, broj 58/18.), izmijenjen je dohodovni cenzus (ukupni dohodak ostvaren u prethodnoj kalendarskog godini po članu kućanstva mjesečno), kao uvjet za ostvarivanje prava na doplatak za djecu na način da je s prethodno propisanih 50 % proračunske osnovice dohodovni cenzus podignut na 70 % proračunske osnovice te je sukladno tome izmijenjen dohodovni cenzus temeljem kojeg se utvrđuje pojedinačni iznos doplatka za djecu (treća cenzusna grupa) iz članka 17. stavka 3. Zakona. Navedene izmjene bile su usmjerene proširenju kruga potencijalnih korisnika doplatka za djecu, a time i djece za koju se ostvaruje pravo na doplatak za djecu, kao i potencijalnih korisnika dodatka za treće i četvrto dijete.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje o kretanju broja djece i korisnika doplatka za djecu u proteklom razdoblju razvidan je pad broja korisnika doplatka za djecu, kao i djece za koju se ostvaruje pravo na doplatak za djecu:

	PROSJEČAN BROJ KORISNIKA DOPLATKA ZA DJECU	PROSJEČAN BROJ DJECE
2019.	151.916	294.703
2020.	142.231	277.794
2021.	134.807	263.906
2022.	125.518	246.516

Imajući u vidu nepovoljna demografska kretanja s kojima se Republika Hrvatska i nadalje suočava potrebno je poduzeti dodatne napore u smjeru povećanja nataliteta u Republici Hrvatskoj, kao i daljnje mjere kojima se kroz pravni i financijski sustav osnažuje i podupire obitelj te pruža potpora skrbi o djeci.

II. PITANJA KOJA SE ZAKONOM RJEŠAVAJU

Cilj donošenja predloženog zakona je pružiti dodatnu pomoć obitelji u pojačanoj brizi o djeci, odnosno potporu za uzdržavanje i odgoj djece, uključujući i obitelji slabijeg imovnog stanja. Stoga je radi stvaranja povoljnijih financijskih uvjeta za obitelji, potrebno nastaviti s poduzimanjem mjera u cilju daljnjeg proširenja kruga korisnika doplatka za djecu te uvećanja svote doplatka za djecu. Daljnjom izmjenom dohodovnog cenzusa te uvećanjem svote doplatka za djecu za pojedine skupine korisnika dodatno će se proširiti krug potencijalnih korisnika doplatka za djecu, a time i djece za koju se ostvaruje pravo na doplatak za djecu te potencijalnih korisnika dodatka koji ostvaruju korisnici doplatka za djecu.

Slijedom navedenoga, izrada predloženog zakona potrebna je radi izmjene dohodovnog cenzusa, definiranjem višeg postotka proračunske osnovice od trenutno propisanog Zakonom, kao i zbog potrebe povećanja svote doplatka za navedene skupine korisnika. Donošenjem predloženog zakona očekuje se poboljšanje statusa budućih korisnika doplatka za djecu koji će to pravo moći koristiti, kao i pozitivan učinak u odnosu na ukupna pronatalitetna kretanja te održanje i podizanje socijalne sigurnosti obitelji s uzdržavanom djecom.

Uz navedeno, predloženi zakon usmjeren je poticanju demografske obnove i demografskog razvoja Republike Hrvatske, uvažavajući povezanost sustava obiteljskih potpora s ukupnim pronatalitetnim kretanjima i učinkom na održanje i podizanje socijalne sigurnosti obitelji s uzdržavanom djecom.

Ovim normativnim rješenjem definirat će se zakonske pretpostavke za izmjenu dohodovnog cenzusa (ukupni dohodak ostvaren u prethodnoj kalendarskoj godini po članu kućanstva mjesečno), kao uvjeta za ostvarivanje prava na doplatu za djecu iz članka 16. Zakona, u cilju povećanja broja korisnika prava, kao i djece za koju se ostvaruje pravo na doplatu za djecu. Predlaže se povećanje dohodovnog cenzusa sa sadašnjih 70 % proračunske osnovice na 140 %, mijenjaju se dohodovni cenzusi temeljem kojih se utvrđuje pojedinačni iznos doplatka za djecu iz članka 17. Zakona, definiranjem većeg broja dohodovnih razreda (predlaže se povećanje broja cenzusnih grupa sa sadašnjih tri na pet), a sve u cilju pravednije raspodjele doplatka za djecu. U skladu s navedenim dohodovnim razredima, istovremeno se predlaže povećanje svote doplatka za djecu za korisničke skupine.

Prema predloženom zakonu propisuje se definiranje ukupno pet cenzusnih grupa s pripadajućim svotama doplatka kako slijedi:

1. grupa - u kojoj prosječni mjesečni dohodak po članu kućanstva ne prelazi 20 % proračunske osnovice (0 do 88,29 eura), a kojoj se doplatak određuje u iznosu od 14 % proračunske osnovice, odnosno 61,80 eura po djetetu
2. grupa - u kojoj prosječni mjesečni dohodak po članu kućanstva ne prelazi 40 % proračunske osnovice (88,30 do 176,58 eura), a kojoj se doplatak određuje u iznosu od 12,5 % proračunske osnovice odnosno 55,18 eura po djetetu
3. grupa - u kojoj prosječni mjesečni dohodak po članu kućanstva ne prelazi 60 % proračunske osnovice (176,59 do 264,86 eura), a kojoj se doplatak određuje u iznosu od 11 % proračunske osnovice odnosno 48,56 eura po djetetu
4. grupa - u kojoj prosječni mjesečni dohodak po članu kućanstva ne prelazi 100 % proračunske osnovice (264,87 do 441,44 eura), a kojoj se doplatak određuje u iznosu od 9 % proračunske osnovice odnosno 39,73 eura po djetetu
5. grupa - u kojoj prosječni mjesečni dohodak po članu kućanstva ne prelazi 140 % proračunske osnovice (441,45 do 618,02 eura), a kojoj se doplatak određuje u iznosu od 7 % proračunske osnovice odnosno 30,90 eura po djetetu.

Odredbama predloženog zakona značajno se proširuje krug potencijalnih korisnika doplatka za djecu, a time i djece za koju se ostvaruje pravo na doplatu za djecu. Prema preliminarnoj procjeni Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje očekuje se da bi prema predloženom rješenju prosječan broj korisnika koji bi mogli ispunjavati uvjete za ostvarivanje prava na doplatu za djecu iznosio približno do 271.281 korisnik i to za prosječan broj djece do približno 511.928 djeteta.

Uvažavajući potrebu i namjeru donošenja Zakona o inkluzivnom dodatku, čije je stupanje na snagu predviđeno s danom 1. siječnja 2024., odnosno prije stupanja na snagu predloženog zakona, bilo je potrebno uzeti u obzir relevantna prava koja određene kategorije osjetljivih skupina i skupine s posebnim interesima i potrebama ostvaruju prema Zakonu. Naime, za korisnike koji ostvaruju pravo na doplatka za dijete s težim ili teškim invaliditetom svota doplatka za djecu iznosi 110,36 eura, dok se za djecu s oštećenjem zdravlja prema posebnim propisom utvrđeni iznos doplatka za djecu uvećava za 25 %.

Imajući u vidu da prava navedenih skupina korisnika pripadaju primarno u domenu socijalne politike, odnosno socijalne skrbi, a ne demografske politike ista se namjeravaju izdvojiti iz sustava doplatka za djecu te urediti u skladu s ciljevima koji se žele postići kroz uvođenje inkluzivnog dodatka, a na teret sustava socijalne skrbi. Na ovaj način dosadašnji korisnici će za dijete s teškoćama u razvoju ili dijete s oštećenjem zdravlja ostvarivati doplatka za djecu pod istim uvjetima, u skladu s dohodovnim cenzusom te svotom doplatka kao i ostali korisnici u sustavu doplatka za djecu. U skladu s navedenim, predviđeno je da se odredbama Zakona o inkluzivnom dodatku, definira prestanak važenja relevantnih odredbi Zakona koje se odnose na korisnike prava za dijete s oštećenjem zdravlja i za dijete s težim ili teškim invaliditetom (članak 12., članak 10. stavak 5., članak 21. stavak 1. u dijelu koji se odnosi na dijete s oštećenjem zdravlja, članak 22. te članak 30.a u dijelu koji se odnosi na ispunjavanje medicinskih uvjeta), a sve uzimajući u obzir da pravo na inkluzivni dodatak, između ostalih prava, objedinjava i pravo na doplatka za dijete s težim ili teškim invaliditetom i dijete s oštećenjem zdravlja.

Za korisnike koji pravo ostvaruju prema članku 122. Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (za dijete smrtno stradalog ili nestalog hrvatskog branitelja), svota doplatka i nadalje će se određivati u najvišem predviđenom iznosu, neovisno o ukupno ostvarenom dohotku kućanstva, koji će u skladu s odredbama predloženog zakona iznositi 77,25 eura.

Kao rezultat kontinuiranog praćenja i analize učinaka pojedinih odredbi Zakona utvrđena je potreba za preispitivanje prepreka i nejasnoća u odnosu na primjenu prava iz sustava doplatka za djecu koja su predloženim zakonom uklonjena, odnosno jasnije i kvalitetnije normativno uređena. Preciznijim i boljim rješenjem pojedinih pitanja te usklađivanjem s drugim zakonima koji utječu na pojmove i sadržaj propisan Zakonom, predloženi zakon bi trebao pridonijeti pravilnoj, dosljednoj i jedinstvenoj primjeni u pogledu prava iz sustava doplatka za djecu.

U okviru navedenoga, predlaže se postupanje u životnim situacijama u kojima roditelji nisu postigli sporazum koji će od njih ostvarivati pravo na doplatka za djecu na način da pravo ostvaruje onaj roditelj kod kojeg dijete ima prebivalište te omogućavanje ostvarivanja prava na doplatka za djecu i u slučajevima kada je sklopljeni brak djeteta mlađeg od 18 godina razveden.

Radi olakšavanja podnošenja i rješavanja zahtjeva korisnika propisuje se mogućnost da Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje s Hrvatskom poštom, ugovori obavljanje poslova zaprimanja zahtjeva i dokumentacije u vezi s rješavanjem o pravu na doplatka za djecu, a nastavno na dosadašnju suradnju ovih dviju institucija u cilju olakšavanja ostvarivanja prava korisnika u svim hrvatskim poštanskim uredima. Nadalje, radi ažurnosti u rješavanju o pravima na doplatka za djecu omogućava se rješavanje o navedenim pravima u bilo kojoj područnoj ustrojstvenoj jedinici Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje.

Uz navedeno, jasnije se propisuje postupanje u slučaju nepripadne isplate doplatka za djecu, rok i tijek zastare prava na utvrđivanje nepripadne isplate, definiranje uvjeta za prijebij potraživanja s osnove nepripadne isplate doplatka za djecu, prekršajne odredbe te druga pitanja u skladu s posebnim propisima.

III. OBRAZLOŽENJE ODREDBI PREDLOŽENOG ZAKONA

Uz članak 1.

Predloženom dopunom članka 3. stavka 1. Zakona o doplatku za djecu, stvaraju se uvjeti za prijebij potraživanja s osnove nepripadne isplate doplatka za djecu koji predstavlja jedan od načina namirenja tražbine po osnovi nepripadne isplate doplatka za djecu. Naime, prema članku 200. točki 1. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, br. 35/05., 41/08., 125/11., 78/15., 29/18., 126/21., 144/22. i 156/22.), propisano je da prijebijem ne može prestati tražbina koja se ne može zaplijeniti, odnosno prijebij je isključen. Člankom 172. Ovršnog zakona („Narodne novine“, br. 112/12., 25/13., 93/14., 55/16. - Odluka Ustavnog suda, 73/17., 131/20. i 114/22.), propisano je da su primanja po osnovi doplatka za djecu izuzeta od ovrhe, osim ako posebnim propisom nije drukčije određeno, stoga bi se ovim zakonom kao posebnim propisom omogućila ovrha na primanjima po osnovi doplatka za djecu samo radi naplate nepripadno isplaćenog doplatka za djecu, ali ne i radi naplate drugih vrsta tražbina. Potreba uvođenja odredbe o prijebiju proizlazi radi provedbe Uredbe (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (skraćeno: Osnovna uredba) i Uredbe (EZ) br. 987/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. (skraćeno: Provedbena uredba) kojima se uređuje postupak povrata preplaćenih iznosa obiteljskog davanja u slučajevima kada je obiteljska davanja isplaćivala ustanova u državi članici za koju se u konačnici utvrdi da nije bila nadležna. Ako je ustanova u državi članici određenoj osobi nepripadno isplatila obiteljsko davanje ili je isplatila više od iznosa kojeg je bila dužna isplatiti može od države članice koja je primarno nadležna za isplatu zatražiti povrat preplaćenog davanja u skladu s postupkom utvrđenim u članku 73. Uredbe 987/2009. Ustanova za koju je utvrđeno da je nadležna za isplatu davanja oduzima iznos s naslova privremene isplate od tekućih isplata, u skladu s uvjetima i ograničenjima koji se primjenjuju na tu vrstu postupka prijebija prema zakonodavstvu koje primjenjuje, te oduzeti iznos bez odlaganja doznačuje ustanovi koja je privremeno isplaćivala novčana davanja. Istovremeno propisuje se da ako oba roditelja mogu ostvariti pravo na doplatku za djecu dužni su se sporazumjeti koji od njih će to pravo ostvarivati, pri čemu se pojam bračnih drugova zamjenjuje pojmom roditelja. Predloženim rješenjem vodi se računa o situacijama kada pravo ne koriste bračni drugovi, odnosno kada to pravo mogu ostvariti razvedene osobe. U odredbi ovoga članka dodaje se novi stavak koji se odnosi na životne situacije u kojima roditelji nisu postigli sporazum koji će od njih ostvarivati pravo na doplatku za djecu na način da se određuje da u takvim slučajevima pravo na doplatku ostvaruje onaj roditelj kod kojeg dijete ima prijavljeno prebivalište.

Uz članak 2.

Predloženom odredbom propisuje se da pravo na doplatku može ostvariti i osoba koja na temelju odluke nadležnog tijela ostvaruju roditeljsku skrb te se mijenja terminologija radi usklađivanja s posebnim propisom kojim se uređuju obiteljski odnosi.

Uz članak 3.

Predloženim se člankom radi jasnoće definira posebni propis prema kojem se ostvaruje pravo na doplatku za djecu od strane bake i djeda koji su prema posebnom propisu kojim se uređuju

obiteljski odnosi dužni uzdržavati dijete, ako ga, iz različitih razloga ne uzdržavaju roditelji. Istovremeno se izmjenom terminologije odredba usklađuje s posebnim propisom kojim se uređuju obiteljski odnosi.

Uz članak 4.

Predloženom odredbom definira se mogućnost „produženog“ korištenja prava na doplatu za djecu u skladu s pravom na školovanje učenika s teškoćama u razvoju prema posebnim propisima. Naime, Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi propisano je pravo učenika s višestrukim teškoćama da pohađaju osnovnoškolski odgoj i obrazovanje do 21. godine života. Odredbom se propisuje da za dijete koje se školuje u skladu s posebnim propisima o školovanju djece s teškoćama u razvoju, doplatak za djecu pripada i nakon navršene određene životne dobi odnosno najduže do 21. godine života. S obzirom na to da se prijelaznim odredbama propisa kojim se uređuje inkluzivni dodatak predviđa prestanak važenja članka 10. stavka 5. Zakona o doplatku za djecu, dodavanjem ove odredbe osigurava se nastavak „produženog“ korištenja prava na doplatu za djecu do 21. godine života, u skladu s posebnim propisima.

Uz članak 5.

Navedena izmjena predlaže se radi usklađivanja s posebnim propisom kojim se uređuju prava i usluge u sustavu socijalne skrbi.

Uz članak 6.

Predloženom odredbom omogućuje se ostvarivanje prava na doplatu za djecu i u slučajevima kada je sklopljeni brak djeteta mlađeg od 18 godina razveden.

Uz članak 7.

Odredbom se mijenja dohodovni cenzus kao uvjet za ostvarivanje prava na doplatu za djecu na način da se određuje da pravo na doplatu za djecu korisnik stječe pod uvjetom da mu ukupni dohodak ostvaren u prethodnoj kalendarskoj godini po članu kućanstva mjesečno ne prelazi 140 % proračunske osnovice.

Uz članak 8.

Odredbom se mijenjaju dohodovni cenzusi temeljem kojeg se utvrđuje pojedinačni iznos doplatka za djecu (cenzusne grupe). Predloženim odredbama proširuje se krug potencijalnih korisnika doplatka za djecu, a time i djece za koju se ostvaruje pravo na doplatu za djecu.

Uz članak 9.

Ovom odredbom mijenja se članak 18. Zakona, kojim je propisan dodatak koji pripada korisniku uz utvrđeni iznos doplatka za djecu za treće i četvrto dijete, na način da se dosadašnji iznos u kunama (500 kuna) obračunava u eurima.

Uz članak 10.

Ovom odredbom se jasnije uređuje pitanje ostvarivanja prava, odnosno uvećanja iznosa doplatka za djecu u slučajevima kada su oba ili jedan od roditelja lišeni prava na roditeljsku skrb ili su lišeni poslovne sposobnosti u odnosu na roditeljsku skrb.

Uz članak 11.

Radi osiguranja veće dostupnosti usluga Zavoda građanima u suradnji dviju institucija omogućeno je besplatno predavanje zahtjeva za ostvarivanje prava na doplatu za djecu i dokumentacije u svim hrvatskim poštanskim uredima kao da su podneseni izravno Zavodu te

se predlaže propisati mogućnost ugovaranja s Hrvatskom poštom da za Zavod obavlja ove poslove. Istovremeno predlaže se izmjena ove odredbe radi usklađivanja s digitalizacijom sustava ostvarivanja prava na doplatka za djecu, imajući u vidu da se zahtjevi za priznanje prava na doplatka za djecu mogu podnijeti i elektroničkim putem unutar sustava e-građani. Upravni postupci o pravu na doplatka za djecu se unutar Zavoda u najvećem broju slučajeva, vode u digitalnom obliku, unutar elektroničkog sustava upravljanja dokumentacijom. Zbog navedenog, već nakon podnošenja e-zahtjeva moguće je prosljeđivanje istog u rad bilo kojoj područnoj ustrojstvenoj jedinici Zavoda. Navedeno rješenje omogućit će ravnomjerno raspoređivanje poslova ovisno o broju podnesenih zahtjeva i broju djelatnika po područnim ustrojstvenim jedinicama, što znatno utječe na ažurnost Zavoda u rješavanju o pravu na doplatka za djecu.

Uz članak 12.

Uvođenjem eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj, plaćanja u eurima izvršavaju se u skladu sa SEPA standardima što znači zadavanjem pojedinačnih naloga direktno na račune krajnjih primatelja - korisnika u bankama, a ne više transferiranjem ukupnog iznosa na račun banke koji banka potom knjiži na račune korisnika. U vezi s tim gubi se potreba za ugovornim odnosom između banke i Zavoda i dosadašnji ugovori prestaju važiti, te se predlaže brisanje odredbe o ugovornom uređenju međusobnih odnosa Zavoda i banke. Uvažavajući činjenicu da Zavod s bankama više neće ugovorno uređivati odnose vezane uz obvezu vraćanja doplatka za djecu isplaćenog nakon smrti korisnika, odredbom se predlaže rok za povrat urediti Zakonom.

Uz članak 13.

Ovom odredbom uvodi se obveza nadležnom tijelu socijalne skrbi da u roku od 15 dana od saznanja da korisnik doplatka za djecu ne koristi za uzdržavanje i odgoj djece izvijesti Zavod. Istovremeno se propisuje da će u slučajevima u kojima se utvrdi da korisnik doplatka za djecu ne koristi za uzdržavanje i odgoj djece, nadležno tijelo socijalne skrbi donijeti odluku o imenovanju posebnog skrbnika za isplatu doplatka za djecu i o tome izvijestiti Zavod.

Uz članak 14.

Ovim člankom odredba se usklađuje s djelokrugom ministarstava i drugih tijela državne uprave, na način da se umjesto ministarstva nadležnog za obitelj propisuje nadležnost tijela državne uprave nadležnog za demografiju.

Uz članak 15.

Predloženom odredbom mijenja se naziv poglavlja VII.

Uz članak 16.

U predloženoj odredbi vrši se usklađivanje sa Zakonom o obveznim odnosima jer se u slučaju nepripadne isplate radi o institutu stjecanja bez osnove za koji Zakon o obveznim odnosima propisuje pravila i opseg vraćanja stečenog bez osnove. Predloženim odredbama propisuje se i obveza Zavoda da u upravnom postupku po službenoj dužnosti donese rješenje o nepripadnoj isplati kojim će utvrditi iznos nepripadno isplaćenih sredstava, razdoblje na koje se nepripadna isplata odnosi i odrediti rok u kojem korisnik koji je primio nepripadno isplaćena sredstva može dobrovoljno ispuniti obvezu povrata nepripadno isplaćenih sredstava uplatom na račun državnog proračuna. Predlaže se izričito propisati da je izvršno rješenje o nepripadnoj isplati doneseno u upravnom postupku ovršna isprava u skladu s propisima o ovrsi. Radi učinkovitijeg i ekonomičnijeg namirenja tražbina po osnovi nepripadne isplate doplatka za djecu propisuje se mogućnost namirenja tih tražbina prijebom iz pripadajućih dospjelih, a neisplaćenih svota doplatka za djecu korisnika, u skladu s uvjetima propisanim člancima 195. i 196., te člankom

200. Zakona o obveznim odnosima, iz kojeg proizlazi da prijebom može prestati tražbina koja se može zaplijeniti.

Uz članak 17.

Predloženom odredbom detaljnije se uređuje rok zastare i tijek zastare prava na utvrđivanje nepripadne isplate i prava na povrat nepripadne isplate te se upućuje na primjenu odgovarajućih odredbi propisa kojim se uređuju obvezni odnosi o stjecanju bez osnove.

Uz članak 18.

Predloženom odredbom mijenja se naziv poglavlja VIII.

Uz članak 19.

Odredbom se propisuju prekršajne odredbe, visine novčanih kazni te se uvodi i novčana kazna za prekršaj poslovnoj banci koja ne postupi u skladu sa zakonski propisanom obvezom. Istovremeno se odredbom propisuje ovlast Zavoda da u slučaju kada utvrdi postojanje osnovane sumnje da je povredom propisa počinjen prekršaj podnese optužni prijedlog za pokretanje prekršajnog postupka.

Uz članak 20.

Ovim člankom uređuju se prijelazne odredbe ovoga zakona. Obzirom da je, u javnosti kao datum od kojeg se ostvaruje pravo na doplatak za djecu, prepoznat datum 1. ožujka tekuće godine za očekivati je i da će, nakon što javnost bude obaviještena i upoznata sa zakonskim izmjenama u području doplatka za djecu koje stupaju na snagu 1. ožujka 2023., i najveći broj onih koji će po prvi puta podnijeti zahtjev za priznanje prava na doplatak za djecu (smatrajući da udovoljavaju uvjetima dohodovnog cenzusa prema ovom Zakonu to učiniti tijekom siječnja i veljače 2024. godine. S obzirom na očekivano veliki broj upravo tih zahtjeva koji će biti usmjereni na priznanje prava na doplatak za djecu počevši od 1. ožujka 2023. (a koji će biti podneseni prije stupanja na snagu ovoga Zakona) ocijenjeno je da je potrebno posebnom odredbom, a kako je to predloženo u stavku 2. propisati rješavanje istih primjenom propisa koji će biti na snazi u vrijeme odlučivanja o zahtjevu (primjenom odredbi ovoga Zakona). Ovo iz razloga jer se može s velikom vjerojatnošću pretpostaviti da onaj tko prvi puta u 2024. podnosi zahtjev za priznanje prava na doplatak za djecu, nije to pravo ostvario u 2023. jer nije udovoljavao uvjetima dohodovnog cenzusa ili iz istog razloga nije niti podnio zahtjev za ostvarivanje prava, te je njegova namjera upravo ostvarivanje prava na doplatak za djecu počevši od 1. ožujka 2024. Kako bi se izbjeglo dvostruko odlučivanje o pravu na doplatak za djecu tih podnositelja zahtjeva i za 2023. i za 2024. godinu (u najvećem broju slučajeva za 2023. godinu negativnim rješenjima zbog prelaska dohodovnog cenzusa prema važećem Zakonu), a posebno imajući u vidu projicirani višestruki porast broja zahtjeva za ostvarivanje prava na doplatak za djecu u 2024.g, ocjenjuje se opravdanim propisati primjenu ovoga Zakona na sve zahtjeve koji će biti podneseni u siječnju i veljači 2024. U tom slučaju o zahtjevu bi se trebalo donijeti samo jedno rješenje i to prema odredbama ovoga Zakona (odlučiti o pravu počevši od 1. ožujka 2024.), a za očekivati je da će tim rješenjem, s obzirom na porast dohodovnog cenzusa, biti i veliki obuhvat tih zahtjeva o kojima će biti pozitivno riješeno.

Predloženom odredbom propisuje se da u postupcima u kojima je zahtjev za priznanje prava na doplatak za djecu podnesen u roku od 120 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, pravo na doplatka za djecu pod uvjetima iz ovoga Zakona priznat će se od dana stupanja na snagu ovoga Zakona. Navedenom odredbom propisuje se prijelazno razdoblje u kojem korisnici mogu podnijeti zahtjev za ostvarivanje prava na doplatak za djecu, a da pravo ostvare od 1. ožujka 2023. Isto se propisuje iz razloga projiciranog velikog broja novih korisnika, koji dosad nisu

ostvarivali pravo na doplatak za djecu jer su prelazili propisani dohodovni cenzus te nisu nikad iz tog razloga podnosili zahtjev.

S obzirom da je moguće da će (bez obzira na predviđenu kampanju upoznavanja javnosti s izmjenama u području prava na doplatak za djecu te upućen javni poziv za podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava na doplatak za djecu) određeni broj potencijalnih novih korisnika „zakasnuti“ s podnošenjem zahtjeva, omogućava se da i ti korisnici ostvare pravo počevši od stupanja na snagu ovoga Zakona. Rok od 120 dana od stupanja na snagu ovoga Zakona ocjenjuje se optimalnim s obzirom na projekcije o broju novih korisnika, te kako bi se omogućio što veći obuhvat korisnika koji će pravo na doplatak za djecu koristiti već od 1. ožujka 2024.

Istovremeno se propisuje da korisnicima prava na doplatak za djecu za dijete s oštećenjem zdravlja, ostvarenog prema članku 21. stavku 1. Zakona o doplatku za djecu, važećem do 31. prosinca 2023., kojima je Zavod isplaćivao doplatak za djecu do 29. veljače 2024. prema uvjetima propisanim propisom kojim se uređuje inkluzivni dodatak, imaju pravo podnijeti zahtjev za nastavno ostvarivanje prava na doplatak za djecu. Korisnicima koji podnesu zahtjev za nastavno ostvarivanje prava na doplatak za djecu, ako ispunjavaju uvjete za priznavanje prava, svota doplatka za djecu će se nakon stupanja na snagu ovoga Zakona odrediti prema člancima 7. i 8. ovoga Zakona.

Odredbom se propisuje da će se korisnicima prava na doplatak za djecu, za dijete s težim ili teškim invaliditetom, ostvarenog prema članku 22. Zakona o doplatku za djecu važećem do 31. prosinca 2023., koji podnesu zahtjev za nastavno ostvarivanje prava na doplatak za djecu, ako ispunjavaju uvjete za priznavanje prava, svota doplatka za djecu će se odrediti prema članku 7. i 8. ovoga Zakona. Radi se o korisnicima kojima se svota doplatka određivala prema članku 22. Zakona o doplatku za djecu, neovisno o dohodovnom cenzusu, a kojima će, prema propisu kojim se uređuje inkluzivni dodatak, isplatu navedene svote počevši od 1. siječnja 2024. preuzeti Hrvatski zavod za socijalni rad, dok će navedeni korisnici počevši od stupanja na snagu ovoga Zakona, od 1. ožujka 2024., moći ostvariti pravo na doplatak za djecu prema dohodovnom cenzusu.

Uz članak 21.

Ovim člankom uređuje se stupanje na snagu zakona 1. ožujka 2024.

IV. OCJENA I IZVORI SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Pored sredstava planiranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2023. godinu i projekcijama za 2024. i 2025. godinu, prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje za provedbu predloženog zakona potrebno je u državnom proračunu osigurati dodatna sredstva u iznosu od 89 milijuna eura u 2024. za primjenu od 1. ožujka 2024. te 159,1 milijun eura u 2025., odnosno 150,4 milijuna eura u 2026. na pozicijama Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike.

V. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA TE RAZLOZI ZBOG KOJIH SU TE RAZLIKE NASTALE

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doplatku za djecu prihvaćen je, na 19. sjednici Hrvatskoga sabora, 30. studenoga 2023., nakon što je razmotren na sjednicama radnih tijela. Primjedbe, prijedlozi i mišljenja upućeni predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona razmotreni su i uzeti u obzir prilikom njegove izrade.

Sukladno primjedbama Odbora za zakonodavstvo Hrvatskoga sabora, dorađen je nomotehnički izričaj odredbi članaka 15. i 18. Konačnog prijedloga zakona na način da se prilikom mijenjanja naziva poglavlja samo propisuje novi naziv poglavlja, pri čemu se ne naznačuje naziv koji se mijenja.

Nadalje, dodana je prijelazna odredba (članak 20. stavak 5.) kojom se propisuje da će se korisnicima prava na doplatka za djecu za dijete s težim ili teškim invaliditetom, kojima se svota doplatka određivala neovisno o dohodovnom cenzusu omogućiti podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava na doplatka za djecu u skladu s odredbama ovoga Zakona, odnosno prema predloženom dohodovnom cenzusu. Ova korisnička skupina će isplatu svote koju su ostvarivali neovisno o dohodovnom cenzusu ostvarivati u skladu s propisom kojim se uređuje inkluzivni dodatak.

VI. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO, S OBRAZLOŽENJEM

Tijekom prvog čitanja predloženog zakona na sjednici Hrvatskoga sabora, u okviru rasprave, pojedini zastupnici (Ivan Kirin, Anka Mrak-Taritaš, Sabina Glasovac u ime Kluba zastupnika SDP-a, Damir Bajs u ime Kluba zastupnika Fokusa i Reformista, Jelena Miloš i Sandra Benčić u ime Kluba zastupnika Možemo!), problematizirali su ili predlagali uvođenje doplatka za djecu kao prava za svako dijete. Ističe se da su u ovom trenutku predložene izmjene u skladu s ciljevima Programa Vlade Republike Hrvatske, odnosno usmjerene su povećanju iznosa i pravednijoj raspodjeli doplatka za djecu, kojima se proširuje krug potencijalnih korisnika doplatka za djecu, a time i djece za koju se ostvaruje pravo na doplatka za djecu. U okviru predloženih zakonskih izmjena zadržava se sadašnji model u kojem se doplatka za djecu određuje prema dohodovnom cenzusu, ali uz značajno veći obuhvat korisnika i djece i odgovarajuću usklađenost cenzusnih razreda, pri čemu se vodi računa o različitim životnim uvjetima djece i obitelji te potrebi zaštite najosjetljivijih skupina s nižim dohotkom. Uvažavajući iznesene argumente da bi radi učinkovitijeg djelovanja pronatalitetne i populacijske politike bilo potrebno afirmirati ulogu doplatka za djecu u kojem se uzima u obzir dohodovni cenzus iz socijalne kategorije u pronatalitetnu potporu, potrebno je voditi računa o potrebi uvažavanja kriterija vezanih uz dosadašnje načelo primjene novčanih poticaja kod manje imućnog dijela građana. Jedan od važnijih ciljeva je smanjenje siromaštva i održavanje određene razine prihoda kroz brigu o obiteljima lošijeg imovinskog statusa kako bi se u konačnici preveniralo dječje siromaštvo te poboljšali ekonomski i socijalni uvjeti takvim obiteljima.

U odnosu na primjedbama i prijedlog zastupnika Davora Dretara u ime Kluba zastupnika Domovinskog pokreta, koji se odnose na potrebu pojašnjenja primjene odredbe članka 13. predloženog zakona (kojim se mijenja članak 30. Zakona) o propisivanju dužnosti nadležnog tijela socijalne skrbi da izvjesti Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje da u roku od 15 dana od saznanja da korisnik doplatka za djece ne koristi za uzdržavanje i odgoj djece, ističe se kako je svrha navedene odredbe zaštita prava i interesa djeteta u skladu s odredbama Obiteljskog zakona („Narodne novine“, br. 103/15., 98/19., 47/20. i 49/23. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske). Prema odredbama Obiteljskog zakona roditelji su dužni u postupcima radi zaštite prava i dobrobiti djeteta surađivati te omogućiti tijelu nadležnom za socijalnu skrb uvid, odnosno davati istinite i obiteljske podatke, kao i podatke o приходima i imovini, a nadležno tijelo socijalne skrbi može radi zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta pod zakonom

propisanim uvjetima odrediti odgovarajuće mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta. S obzirom na to da nadležno tijelo socijalne skrbi raspolaže obiteljskim podacima, kao i podacima o prihodima i imovini te da je dužno radi zaštite prava i dobrobiti djeteta odrediti ili predložiti mjere za njegovu zaštitu, a koje podatke Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje nema ovlasti prikupljati, mišljenja smo da je nužno propisati odgovarajuće zakonsko rješenje za predmetne situacije. Prema Zakonu, javne ustanove, odnosno druga nadležna tijela na temelju čijih se podataka i isprava odlučuje o ispunjavanju uvjeta za ostvarenje ili korištenje prava na doplatku za djecu, dužne su Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje dostaviti i predočiti sve činjenice i dokaze odlučne za priznavanje i korištenje prava na doplatku za djecu.

Nije prihvaćen prijedlog kojeg su iznijele zastupnice Sandra Benčić, Jelena Miloš u ime Kluba zastupnika Možemo! i Sabina Glasovac u ime Kluba zastupnika SDP-a za usklađivanjem iznosa doplatka za djecu u odnosu na indekse potrošačkih cijena ili prosječne bruto plaće imajući u vidu da je doplatku za djecu vezan uz proračunsku osnovicu koja se primjenjuje za obračun i isplatu naknada i drugih primanja na temelju posebnih zakona za koje se sredstva osiguravanju u državnom proračunu.

Nije prihvaćen prijedlog kojeg su iznijele zastupnice Sandra Benčić i Jelena Miloš u ime Kluba zastupnika Možemo! da se od ukupnog dohotka kućanstva u smislu ostvarivanja prava na doplatku za djecu umanje iznosi koje kućanstvo izdvaja za troškove stanovanja, kao što su primjerice iznosi plaćeni za ugovorenu najamninu ili mjesečni obroci stambenog kredita po ugovoru za nekretninu kojom se rješava stambeno pitanje obitelji, s obzirom na to da zakonska odredba koja uređuje način utvrđivanja ukupnog dohotka kućanstava, kao i drugih primitaka nije predmet predloženog zakona te je izneseni prijedlog potrebno detaljnije razmotriti u kontekstu mjera stambene politike, ali i drugih primitaka kućanstava kod uvjeta za ostvarivanje prava na doplatku za djecu.

Nije prihvaćen prijedlog naprijed navedenih zastupnica da se jednoroditeljskim obiteljima koje su u povećanom riziku od siromaštva poveća iznos uvećanja doplatka za djecu sa sadašnjih 15 %, iz razloga što je člankom 21. Zakona već propisano uvećanje iznosa doplatka za djecu za 25 % za dijete bez oba roditelja te za dijete bez jednog roditelja uvećanje od 15 %, pri čemu se uzimaju u obzir različiti životni uvjeti obitelji, ali i činjenica da će se predložene izmjene kroz povećanje svote doplatka za djecu u skladu s novim cenzusnim razredima pozitivno odraziti i na ovu skupinu korisnika doplatka za djecu.

Nije prihvaćen prijedlog zastupnice Jelene Miloš u ime Kluba zastupnika Možemo! da je potrebno kroz umrežavanje sustava ubrzati isplate doplatka za djecu i drugih socijalnih prava na način da se korisnici ne moraju prijavljivati za ostvarivanje više različitih prava, iz razloga što se pravo na doplatku za djecu ostvaruje temeljem zahtjeva u skladu sa Zakonom propisanim uvjetima. Radi olakšavanja podnošenja i rješavanja zahtjeva korisnika propisuje se mogućnost da Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje s Hrvatskom poštom, ugovori obavljanje poslova zaprimanja zahtjeva i dokumentacije u vezi s rješavanjem o pravu na doplatku za djecu, a nastavno na dosadašnju suradnju ovih dviju institucija u cilju olakšavanja ostvarivanja prava korisnika u svim hrvatskim poštanskim uredima. Nadalje, radi ažurnosti u rješavanju o pravima na doplatku za djecu omogućava se rješavanje o navedenim pravima u bilo kojoj područnoj ustrojstvenoj jedinici Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje.

Nije prihvaćen prijedlog zastupnice Sabine Glasovac u ime Kluba zastupnika SDP-a da dodatak za 3. i 4. dijete koji pripada korisniku uz utvrđeni iznos doplatka za djecu ne pridonosi cilju poticanja demografske obnove i demografskog razvoja Republike Hrvatske, iz razloga što

je predloženi zakon usmjeren na proširenje broja korisnika doplatka za djecu, kao i povećanje visine doplatka za djecu prema cenzusnim grupama. Nije prihvaćena primjedba navedene zastupnice da djeca u siromaštvu nisu zaštićena odredbama predloženog zakona, iz razloga što se definiranjem uvjeta za ostvarivanje prava na doplatku za djecu vodi računa o različitim životnim uvjetima djece i obitelji te potrebi zaštite najosjetljivijih skupina s nižim dohotkom. Nije prihvaćena primjedba navedene zastupnice kojom se iznosi da Zakon u dijelu odredbi kojima se propisuje dob djeteta, kao uvjet za ostvarivanje prava nije usklađen s odredbama Konvencije o pravima djeteta prema kojoj se djetetom smatra osoba mlađa od 18 godina. Naime, odredbom članka 10. Zakona uređuju se specifični uvjeti za ostvarivanje prava na doplatku za djecu/učenike u srednjoj školi uvažavajući relevantne, odnosno opravdane razloge zbog kojih dijete nije u mogućnosti pravovremeno pohađati srednjoškolsko obrazovanje kako je to i predviđeno propisima iz sustava obrazovanja. Dodatno, doplatku za djecu je novčana potpora namijenjena roditeljima u cilju uzdržavanja i odgoja djece, pri čemu se ističe da su roditelji u skladu s Konvencijom o pravima djeteta i propisima iz područja obiteljsko-pravnih odnosa dužni uzdržavati dijete, a osobito skrbiti o odgoju i obrazovanju djeteta. Vezano uz druge primjedbe zastupnice Sabine Glasovac, koje se odnose na potrebu izrade novog zakona o doplatku za djecu te drukčijeg uređenja pojedinih pitanja (uvjet prebivališta, mogućnost ostvarivanja prava kad se dijete unatoč prebivalištu u Republici Hrvatskoj školuje u inozemstvu, u pograničnim područjima i slično), ističe se da isto nije predmet predloženog zakona.

Nije prihvaćena primjedba zastupnice Sabine Glasovac u ime Kluba zastupnika SDP-a i Karoline Vidović Krišto te zastupnika Marina Miletića, a vezano uz nedostatnu visinu predloženih svota doplatka za djecu, imajući u vidu da se svote doplatka za djecu predloženim zakonom značajno povećavaju u odnosu na važeće zakonsko rješenje uz veći obuhvat korisnika doplatka za djecu, kao i djece za koje se ostvaruje ovo pravo.

Nije prihvaćena primjedba zastupnika Marina Miletića vezano uz ostvarivanje prava na osobni odbitak za uzdržavanje članova uže obitelji i djecu, iz razloga što je predmetna materija uređena propisom kojim se uređuje porez na dohodak.

Nije prihvaćena primjedba zastupnice Dalije Orešković u ime Kluba zastupnika Centra, GLAS-a i Stranke s imenom i prezimenom, vezano uz ostvarivanje prava na inkluzivni dodatak za dijete s teškoćama u razvoju koja su smještena u udomiteljsku obitelj, imajući u vidu da se pravo na inkluzivni dodatak uređuje posebnim propisom.

Nije prihvaćena primjedba zastupnice Andreje Marić, koja se odnosi na odredbu članka 13. predloženog zakona, o potrebi jačanja mehanizama zaštite i postupanja u slučajevima kada postoji saznanje ili je utvrđeno da korisnik doplatka za djecu ne koristi za uzdržavanje i odgoj djece. Naime, predloženim zakonom uvodi se obveza nadležnom tijelu socijalne skrbi da u roku od 15 dana od saznanja da korisnik doplatka za djecu ne koristi za uzdržavanje i odgoj djece izvijesti Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje. Istovremeno se propisuje da će u slučajevima u kojima se utvrdi da korisnik doplatka za djecu ne koristi za uzdržavanje i odgoj djece, nadležno tijelo socijalne skrbi donijeti odluku o imenovanju posebnog skrbnika za isplatu doplatka za djecu i o tome izvijestiti Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje. Istovremeno je propisana i prekršajna odgovornost odgovorne osobe nadležnog tijela socijalne skrbi u slučaju da ne postupi sukladno navedenim dužnostima.

Ostale primjedbe i prijedlozi izneseni na plenarnoj sjednici nisu predmet ovoga zakona.

**TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU,
ODNOSNO DOPUNJUJU**

Članak 3.

- (1) Doplatak za djecu ne može biti predmet ovrhe ili osiguranja, osim po sudskoj odluci radi uzdržavanja u korist djece za koju se ostvaruje taj doplatak.
- (2) Doplatak za djecu je osobno pravo korisnika određenog ovim Zakonom koje se ne može prenositi na drugu osobu.
- (3) Iznimno, doplatak za djecu može se isplaćivati drugoj osobi u slučajevima određenim ovim Zakonom.
- (4) Ako oba bračna druga mogu ostvariti pravo na doplatak za djecu, dužni su se sporazumjeti koji od njih će to pravo ostvarivati.

Članak 6.

- (1) Pravo na doplatak za djecu može ostvariti roditelj, posvojitelj, skrbnik, očuh, maćeha, baka, djed i osoba kojoj na temelju odluke nadležnog tijela djeteta povjereno na čuvanje i odgoj (u daljnjem tekstu: korisnik) za svu djecu koju uzdržava, pod uvjetima utvrđenim ovim Zakonom.
- (2) Korisnik doplatka za djecu može biti i punoljetno dijete bez oba roditelja koje je na redovitom školovanju.

Članak 8.

- (1) Doplatak za djecu pripada za svu djecu koju korisnik stvarno uzdržava, i to:
 1. za vlastitu djecu, posvojenu djecu ili postorčad,
 2. za uzdržavanu unučad i
 3. drugu djecu bez roditelja.

Članak 10.

- (1) Doplatak za djecu pripada do navršene 15. godine života djeteta, odnosno do kraja školske godine u kojoj dijete navršava 15 godina života.
- (2) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka pravo na doplatak za djecu, do završetka osnovnog školovanja, ostvaruje i dijete koje je navršilo 15 godina života i pohađa osnovnu školu, ako je razlog pohađanja osnovne škole nakon 15. godine života kasniji upis u prvi razred osnovne škole ili gubitak razreda iz zdravstvenih razloga, odnosno duže bolesti.
- (3) Doplatak za djecu pripada za dijete koje se nalazi na redovitom školovanju u srednjoj školi do završetka toga školovanja, a najduže do kraja školske godine u kojoj dijete navršava 19 godina života.

(4) Iznimno od odredbe stavka 3. ovoga članka, za dijete koje pohađa srednju školu u kojoj srednjoškolsko obrazovanje traje pet godina, doplatak za djecu pripada do završetka redovitog školovanja u srednjoj školi, a najduže do kraja školske godine u kojoj dijete navršava 20 godina života.

(5) Iznimno od odredbe iz stavka 2. ovoga članka, za dijete s oštećenjem zdravlja pripada doplatak za djecu, prema posebnim propisima, i nakon navršene životne dobi iz stavka 2. ovoga članka do završetka redovitog školovanja u srednjim školama, a najduže do 21. godine života.

(6) Za dijete, koje po prestanku bolesti nastavi redovito školovanje u osnovnoj ili srednjoj školi, ali koje zbog duže bolesti nije u mogućnosti završiti školovanje u redovitom roku, produljuje se pravo na doplatak za djecu i preko godina do kojih pripada doplatak u slučaju školovanja u srednjim školama, i to za onoliko vremena koliko je dijete izgubilo od redovitog školovanja zbog bolesti, a najduže do 21. godine života.

Članak 13.

Doplatak za djecu ne pripada za vrijeme dok je djetetu na teret sredstava iz državnog proračuna, odnosno proračuna lokalne i područne (regionalne) samouprave osiguran stalan smještaj u ustanovi prema posebnim propisima.

Članak 15.

Stupanjem djeteta u brak, prestaje pravo na doplatak za djecu za to dijete.

Članak 16.

Pravo na doplatak za djecu stječe korisnik pod uvjetom:

1. da mu ukupni dohodak ostvaren u prethodnoj kalendarskoj godini po članu kućanstva mjesečno ne prelazi 70% proračunske osnovice (u daljnjem tekstu: dohodovni cenzus), i
2. da živi u kućanstvu s djetetom.

Članak 17.

(1) Ako ukupni dohodak po članu kućanstva korisnika mjesečno ne prelazi 16,33% proračunske osnovice, korisniku pripada doplatak za djecu u visini od 9% proračunske osnovice, po djetetu.

(2) Ako ukupni dohodak po članu kućanstva korisnika mjesečno iznosi između 16,34 i 33,66% proračunske osnovice, korisniku pripada doplatak za djecu u visini od 7,5% proračunske osnovice po djetetu.

(3) Ako ukupni dohodak po članu kućanstva korisnika mjesečno iznosi između 33,67 i 70% proračunske osnovice, korisniku pripada doplatak za djecu u visini od 6% proračunske osnovice, po djetetu.

Članak 18.

Korisniku uz utvrđeni iznos doplatka za djecu pripada i dodatak u iznosu po 500,00 kuna za treće i četvrto dijete.

Članak 21.

(1) Za dijete bez oba roditelja ili ako su oba roditelja nepoznata ili nepoznatog prebivališta ili potpuno i trajno nesposobna za samostalan život i rad ili im je oduzeta poslovna sposobnost i za dijete s oštećenjem zdravlja prema posebnim propisima, iznos doplatka za djecu iz članka 17. ovoga Zakona uvećava se za 25%.

(2) Za dijete bez jednog roditelja ili za dijete čiji je jedan roditelj nepoznat ili nepoznatog prebivališta ili potpuno nesposoban za samostalan život i rad ili mu je oduzeta poslovna sposobnost, iznos doplatka za djecu iz članka 17. ovoga Zakona uvećava se za 15%.

Članak 24.

(1) O pravu na doplatku za djecu rješava u prvom stupnju ustrojstvena jedinica Zavoda, prema prebivalištu, odnosno stalnom boravku podnositelja zahtjeva.

(2) Zavod pridržava pravo ukidanja rješenja iz stavka 1. ovoga članka, ako se izmijene uvjeti na temelju kojih je korisnik stekao pravo na doplatku za djecu.

Članak 26.

(1) Doplatku za djecu isplaćuje se u mjesečnim svotama i to u tekućem mjesecu za protekli mjesec.

(2) Doplatku za djecu isplaćuje se korisnicima putem banaka.

(3) U svrhu uređivanja međusobnih odnosa u svezi s načinom, uvjetima isplate i povratom doplatka za djecu, Zavod zaključuje ugovor s bankama.

(4) Doplatku za djecu, koji je isplaćen prema stavku 2. i 3. ovoga članka nakon smrti korisnika ili djeteta pripada državnom proračunu Republike Hrvatske, a na zahtjev Zavoda banka je ovlaštena i obvezna vratiti ga.

(5) Banka ne može vlastita potraživanja namirivati iz sredstava doplatka za djecu.

(6) Ako banka ne vrati sredstva isplaćena prema stavku 3. ovoga članka zato što je njima raspolagala neka druga osoba, banka je obvezna na zahtjev Zavoda dati podatke o osobi koja je raspolagala tim sredstvima.

Članak 30.

Ako se utvrdi da korisnik doplatka za djecu ne koristi za uzdržavanje i odgoj djece, nadležno tijelo socijalne skrbi odredit će isplatu doplatka drugoj osobi i o tome izvijestiti Zavod.

Članak 32.

(1) Nadzor nad zakonitošću rada Zavoda u poslovima provedbe doplatka za djecu obavlja ministarstvo nadležno za obitelj, u skladu s posebnim propisom.

(2) Zavod je obvezan najmanje jedanput godišnje podnijeti izvješće o svojem radu na poslovima doplatka za djecu ministarstvu nadležnom za obitelj.

VII. NAKNADA ŠTETE

Članak 34.

Korisnik doplatka za djecu dužan je Zavodu nadoknaditi štetu koja nastane zbog nepripadne i nepravilne isplate doplatka:

1. ako ostvari doplatka za djecu na koji nema pravo ili ga ostvari u višoj svoti nego što mu pripada na temelju neistinitih i netočnih podataka za koje je znao ili morao znati da su neistiniti i netočni,
2. ako u određenom roku ne prijavi promjene koje uzrokuju gubitak prava na doplatka za djecu ili utječu na visinu doplatka, a znao je ili morao znati za te promjene,
3. ako mu je isplaćen doplatka na koji nije imao pravo prema rješenju ili je doplatka isplaćen u većoj svoti od svote određene u rješenju kojim je utvrđeno pravo i svota doplatka.

VIII. KAZNENE ODREDBE

Članak 35.

(1) Korisnik doplatka za djecu kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 5.000,00 kuna ako:

1. ostvari pravo na doplatka za djecu na osnovi neistinitih i netočnih podataka,
2. ne prijavi u propisanom roku svaku promjenu koja utječe na gubitak prava na doplatka za djecu ili na smanjenje svote doplatka za djecu.

(2) Odgovorna osoba nadležnoga središnjeg tijela državne uprave ili tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, javne ustanove, odnosno drugoga nadležnog tijela ili pravne osobe i fizička osoba koja Zavodu uskrati dostavu ili stavljanje na raspolaganje podataka iz članka 30.a ovoga Zakona kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od 2.000,00 do 5.000,00 kuna.